

Ondernemen in innovatie

Foto: JayWalkers

Nieuwsbrief van het ministerie van LNV

nummer 13 • januari 2007

Inhoud

- 1 Nederland Netwerkland
- 2 "Laat het vrij"
- 3 Open innovatie
- 4 Melkvee Ervaringen Bank
Morgen
- 5 Samen *cruisen*
- 6 Samen schimmel te lijf
- 7 "Water kent geen grenzen"
- 8 LNV in bedrijf:
Directie I & H in bedrijf
Directie Landbouw in bedrijf
Directie Kennis in bedrijf

Deze nieuwsbrief wordt verspreid onder overheden, onderzoeksinstituten, maatschappelijke organisaties, bedrijven en andere belanghebbenden die met innovatie te maken hebben.

Nieuwe abonnees kunnen zich aanmelden bij c.j.a.van.zundert@minlnv.nl

Nederland Netwerkland

"Nederland is géén ideeënlân", zegt prof. dr. Cees van Woerkum. De Wageningse hoogleraar Communicatiemanagement is gespecialiseerd in 'organisatie-omgevingsvraagstukken' en bestudeert hoe bedrijven en netwerken meegroeien met hun omgeving. Hij is glashelder over de kwaliteiten van kennisland Nederland, ook wat betreft de landbouw. "We zijn goed in het verbeteren van bestaande ideeën. Niet in het bedenken van nieuwe ideeën."

Het opzetten en inrichten van netwerken is volgens Van Woerkum onze grootste kracht. Het gemak waarmee Nederlanders krachtadige netwerken opzetten, buiten de grenzen zien ze het met verbazing aan. Van Woerkum proeft het bij buitenlandse collega's. "Ze kijken echt met verwondering naar hoe gemakkelijk we allianties aangaan met elkaar. En hoe geruisloos dat eigenlijk allemaal gaat. De mate waarin we kiezen voor collectiviteit in studieclubs, kennisnetwerken en allianties is écht uniek. Als je ziet wat we bijvoorbeeld in de tuinbouw neerzetten, dat is zeer bijzonder."

Kortste route

Dat gemak waarmee we samenwerken, heeft een aantal oorzaken in de ogen van Van Woerkum. Aan de ene kant is het pragmatisme: Nederlanders willen altijd snel zaken doen en zoeken daarvoor de kortste route. "Een andere belangrijke voorwaarde is dat je bij elkaar in de omgeving moet wonen om succesvol samen te werken. Bij ons in Nederland is die voorwaarde duidelijk aanwezig." Misschien nog belangrijker is volgens de hoogleraar onze open manier van communiceren. "We zijn heel duidelijk in onze interactie met elkaar. We vinden er geen doekjes om en vermijden gevoeligheden niet. Duidelijke communicatie is een pré als je goed met elkaar wilt samenwerken."

Zie verder pagina 2 >>

“Laat het vrij!”

Het pragmatisme, de open communicatie en de korte afstanden maken ons volgens Van Woerkum tot zo'n sterk 'netwerkland'. "Nogmaals, ik kan het niet vaak genoeg benadrukken: een unieke kwaliteit waar we nóg meer mee moeten doen. Want we zijn geen land van ideeënmakers. We gaan wel goed om met bestaande ideeën, dat zeker. Onze kracht ligt in het verder verbeteren van dingen die er al zijn. In het versnellen van productieprocessen bijvoorbeeld."

Gouden Eeuw

Als voorbeeld haalt hij het verleden aan. Nederland 'beleefde' een Gouden Eeuw juist doordat we sneller dan andere landen schepen konden bouwen. "Dat is illustratief voor onze kracht. Als het aankomt op plannen en de juiste mensen bij elkaar brengen, dan zijn wij Nederlanders ijzersterk", zegt Van Woerkum. En dat is sinds de glorierijke zeventiende eeuw niet veranderd.

Hij slaat een brug naar het heden. "Neem de tuinders. Dat zijn zeer kapitaalintensieve bedrijven die er toch in slagen kennis te delen. Ondanks de hoge investeringen laten ze

collega's meekijken. Dat is een enorme kracht, onderschat dat niet." Natuurlijk zien ze volgens Van Woerkum ook in het buitenland de voordelen van netwerken. "Maar wij slagen er als geen ander in ze succesvol op te zetten. Daarin behoren we tot de top. Kijk naar de WUR, de glastuinbouw; stuk voor stuk netwerkpartijen die op wereldschaal 'scoren.'"

Schrikbarend

Maar achterover leunen kan niet, vindt de hoogleraar. De grootste bedreiging voor die koppositie zijn we zelf, vreemd genoeg. Netwerken slibben dicht met 'papieren'. "We bedenken te veel onnodige constructies en regelgeving die snel handelen in de weg staan. Dat is echt schrikbarend. Als je alleen al kijkt hoe het thema 'natuur' hier met onnodige routineuze en administratieve handelingen omgeven is, dan is dat alarmerend. Allerlei stroperige regelingen vormen een bedreiging voor de Nederlandse kennisnetwerken. Laat het vrij! Alleen in een open omgeving gedijen netwerken en dus innovatie goed."

Voor meer informatie: www.cis.wur.nl

Geen innovatie zonder netwerken

Velen denken dat het bij innovatie gaat om nieuwe revolutionaire ideeën. Dat is een misverstand. Het kan gaan om een nieuw revolutionair idee. Maar veel vaker gaat het om het slim combineren van bestaande ideeën en technieken, om aanpassingen in de bedrijfsorganisatie, om creatieve financiering. Bij al deze vernieuwingen speelt communicatie een cruciale rol. Een van de meest effectieve manieren van communiceren is samenwerken in netwerken.

Elke ondernemer is onderdeel van een groot aantal netwerken; de sectorcollega's, de verkooporganisatie, studieclubs, vakorganisaties, internetclubs, gelegenheidsorganisaties rond een probleem, de burens en nog veel meer. Netwerken zijn niet alleen de belangrijkste sleutel voor ideeën, maar ook voor toetsing en afweging van deze nieuwe kennis. Wat is toepasbaar in mijn bedrijf en hoe moet ik het doen? En dat is de manier waarop effectieve innovatie vorm krijgt.

Drijvende kracht

Netwerken zijn een belangrijke pijler van onze economie. Ook in de agrarische sectoren vormen ze de drijvende kracht achter nieuwe ontwikkelingen. Elk netwerk heeft bovendien zijn eigen karakter en dynamiek. Klein en groot, ze bestaan naast elkaar. Vaak zijn de netwerken informeel van opzet, soms krijgen ze een meer formeel karakter. Hoe divers het pallet aan netwerken ook is, ze hebben dezelfde rode draad: ondernemers nemen meestal het initiatief. Ze zoeken elkaar bijvoorbeeld op om een nieuwe techniek te testen, of om gezamenlijk de kosten ervan te dragen. Vaak ook is een probleem de aanleiding om de koppen bij elkaar te steken. In deze nieuwsbrief beschrijven we een aantal van die 'netwerken'.

Online netwerk

Zo spreken we een van de initiatiefnemers van 'Ervaringen Bank Morgen', een online netwerk van melkveehouders. Een virtuele vraagbaak om ervaringen uit te wisselen en ideeën op te doen. Kleinschaliger van opzet is het initiatief van vier boeren uit Flevoland om samen te investeren in GPS. "Zo wordt deze nieuwe techniek voor ons betaalbaar." Gerberateler Mathieu van Holstein is een van de drijvende krachten achter een ketenbrede samenwerking om de schimmel botrytis te bestrijden. Hij vertelt over de voordelen van 'zijn' netwerk. Grootschaliger van opzet is het netwerk Werken met Water. Het samenwerkingsverband heeft als doel water in goede banen te leiden; lessen van buiten het LNV-domein. "Natuurlijk hebben alle partijen hun eigenbelang. Ik noem dat niet een botsing, maar een zoektocht naar een nieuw evenwicht."

“Vernieuwen is niet alleen een kwestie van ondernemen, maar ook van samenwerking”

Open innovatie!

“De opkomst van lage loonlanden en de internationalisering van de wereldeconomie dwingen ondernemers voortdurend na te denken, bijvoorbeeld over hoe je de werkprocessen inricht. Immers, voor je het weet prijs je jezelf uit de markt of loop je hopeloos achter bij de concurrentie. Dat voortdurend bezig zijn met het verbeteren van je innovatiekracht, kun je als ondernemer natuurlijk in je eentje doen. Beter is het om hulp te zoeken. Twee weten meer dan één.”

“Gelukkig dringt dit besef ook steeds meer door bij het Nederlandse bedrijfsleven. Vernieuwen doe je samen. Kijk maar naar de praktijk. Hoe vaak ligt de sleutel om innovatie te ontsluiten niet in de daadkrachtige samenwerking van kennisnetwerken?

Ik ben dan ook een warm pleitbezorger van ‘open innovatie’. En met ‘open’ bedoel ik dat innovatieve processen in alle openheid moeten plaatsvinden. Zodat ze breeduit gedeeld kunnen worden, bijvoorbeeld binnen sectoren. Met daarbij de mogelijkheid natuurlijk dat partijen die waarde kunnen toevoegen, ook inderdaad kunnen meedenken en meedoen.

Dat vraagt wel om een open omgeving. Immers, ‘open’ gaat niet goed samen met muurtjes, schuttingen of wettelijke kaders. Om die reden zijn kennisnetwerken zo belangrijk. Want binnen die netwerken smeult het. Broeit het. Daar vindt kruisbestuiving en dialoog plaats. Als Economische Zaken bevorderen we dit door te zorgen voor een gedegen basispakket; een ‘gereedschapskist’ waarmee alle ondernemers beter toegang hebben tot kennis en kapitaal.

Denk aan ICT- en andere ondersteunende structuren.

Daarnaast zijn we als EZ natuurlijk ook zelf grensoverschrijdend en ‘open’ bezig. Immers: *Practice what you preach!* Een mooi voorbeeld daarvan zijn de vijf sleutelgebieden, de zogenoemde *fields of excellence*. Dat zijn economische gebieden waarin Nederland internationaal excelleert en die de komende jaren de speerpunten van ons beleid worden. Eén zo’n sleutelgebied is Flowers & Food. Een economische sector waarin Nederland wereldwijd hoge ogen gooit. Ter illustratie: in de Europese top 25 staan vijf Nederlandse voedingsconcerns! Om deze topospositie te kunnen behouden - en liever nog uit te bouwen - is het nodig dat er een kennisnetwerk ontstaat waarin kennisinstututen en bedrijfsleven samenwerken. Samen broeden op ideeën, samen zoeken naar oplossingen.

De ministeries van EZ en LNV hebben - om dat proces te ondersteunen - het innovatieprogramma Food & Nutrition Delta opgezet. In dit programma gaan marktpartijen en kennisinstellingen gezamenlijk aan de slag gaan om die leidende positie van Nederland te versterken. En om een innovatieve structuur op te zetten die partijen sterker maakt. Om zo ook aan de rest van Nederland te laten zien, wat u als lezer al weet: vernieuwen is niet alleen een kwestie van ondernemen, maar ook van samenwerking.”

Karien van Gennip

Staatssecretaris van Economische Zaken en lid InnovatiePlatform

Voor meer informatie: www.minez.nl

Kijk op: www.dagvandetoekomst.nl

Melkvee Ervaringen Bank Morgen

Online wijzer worden

Duizend melkveehouders wisselen ervaringen uit in de Melkvee Ervaringen Bank Morgen. Binnen deze internetomgeving geven ze elkaar tips en adviezen op het gebied van automatisering, arbeid en productie. Melkveehouder Bernadet Beltman is één van de initiatiefnemers. “Advies ván boeren vóór boeren. Het werkt fantastisch; er ligt een schat aan ervaring bij ondernemers. Nu kan iedereen daar van profiteren.”

Een melkrobot. Het is een kostbare investering voor een melkveehouder. Hoe weet je welk systeem je moet hebben? En is zo'n mechanische hulp de investering eigenlijk wel waard? Past het op jouw bedrijf? Hoeveel tijd gaat er in het onderhoud zitten? Beltman: “Je kunt natuurlijk op het verhaal van vertegenwoordigers afgaan. Maar ook de Ervaringen Bank kan je helpen om antwoord te krijgen op deze vragen.”

Een digitaal netwerk is volgens Beltman een uitkomst. In de Ervaringen Bank kunnen boeren met hun vragen, ervaringen en tips terecht. Boeren adviseren boeren, was het idee. Samen met enkele collega's nam ze enkele jaren geleden het initiatief. Vervolgens klopte ze aan bij LNV. Het ministerie was zo enthousiast dat het besloot het project te ondersteunen.

Ook Wageningen UR sloot zich aan. Beltman: “Ons ‘simpele’ idee kreeg daardoor handen en voeten. En het werkt, het online netwerk van boeren. Melkveehouders leren echt iets van elkaar. Het is o zo handig.”

Toppers en floppers

Zo is daar de rubriek ‘Toppers en Floppers’. Hier staan bijvoorbeeld ervaringen op over machines of melkrobots. Melkveehouders geven er hun ongezouten mening over. “Een robot bijvoorbeeld, kan een topper of een flopper zijn. Daar zijn leden heel eerlijk in. Ze zeggen gerust: ‘dat was me toch een slecht apparaat’, of ze adviseren: ‘let daar en daar op’.” En zo maken vakgenoten elkaar constant wijzer in ‘de bank.’

Alleen leden van melkveestudieclub Morgen (zo'n duizend ondernemers) kunnen overigens op dit moment gebruik maken van de van de Ervaringen Bank; in de toekomst wordt dit uitgebreid. Studenten van het groene onderwijs onderhouden het netwerk. “Ook voor de studenten is de ‘bank’ leerzaam. Ze hebben vaak een sterke theoretische kennis van de nieuwste technologieën. Door het netwerk verdiepen ze ook hun praktische kennis.”

De afgelopen maanden is het netwerk verder aangepast. Het platform wordt volgens Beltman nog ‘boervriendelijker’ gemaakt. Reageren en meedoen in discussies wordt gemakkelijker. “Het is een erg actieve gemeenschap: veel boeren kijken graag rond bij collega's.” Toch bleven de eigen bijdragen in eerste instantie wat achterwege. “Voor veel boeren was het te veel werk om iets toe te voegen. Dat is nu verholpen; het wordt boervriendelijker. Met één druk op de knop kunnen ze ervaringen toevoegen.”

Huiskamerbezoeken

Vaak blijft het niet bij het online uitwisselen van ervaringen, merkt Beltman. “Hebben leden elkaar op een bijeenkomst gesproken, dan komen ze bij elkaar over de vloer. Bijvoorbeeld om te kijken hoe bij deze collega de machine daadwerkelijk werkt. Zo worden de banden verder aangehaald en stijgt het kennisniveau. Boeren zijn er erg enthousiast over.”

Het netwerk speelt op deze ontwikkeling in. Binnenkort zijn er ‘huiskamerbezoeken’. Leden ontmoeten elkaar in een ‘huiskamer’ van iemand van het netwerk. “We gaan daar verder in op wat er op de site gezegd is. We diepen een thema verder uit, zoals bijvoorbeeld arbeid. Door dat persoonlijk contact kunnen we nog meer van elkaar leren.”

Voor meer informatie: j.b.e.beltman@agroweb.nl

De gangbare landbouwmachines walsen grote delen van een akker plat. Gunstige uitzondering is de trekker met Global Positioning System (GPS). Die rijdt, computergestuurd, telkens precies over dezelfde smalle paadjes. De grond daartussen blijft gespaard. Resultaat: een betere oogst. In de Flevopolder sloegen drie boeren de handen ineen, zodat ze het geld voor de nieuwe techniek samen konden opbrengen.

Samen *cruisen*

Platgereden grond is te dicht van structuur. Gewassen gedijen daar minder goed op. Meer kunstmest is een oplossing, maar niet voor een biologische boer zoals Digni van den Dries. Hij was dan ook meteen verkocht toen hij van de mogelijkheid hoorde om een trekker aan te sturen met GPS. “Dankzij de GPS-besturing rijdt je tot op de centimeter nauwkeurig telkens over dezelfde smalle rijsporen. En het volgende jaar rijdt je weer precies op dezelfde plek. Het jaar daarop weer. Handmatig krijg je dat beslist niet voor elkaar. Het werkt als een soort *cruise control*. Je hoeft niets te doen. Je mag niet eens ingrijpen. Dan gaat het juist fout.”

Vernieuwend

Het enthousiasme was er dus meteen, het geld niet. In zijn eentje kon Van den Dries de middelen voor een GPS-trekker niet opbrengen. Hij vond gelukkig drie collega's in de regio bereid om mee te doen. Ze richtten samen de Stichting Bodembescherming Flevoland op om hun idee goed neer te zetten. Ook kregen ze subsidie van de Provincie. Al met al verliep de aankoop vrij soepel.

Vanaf het voorjaar maken ze nu om de beurt gebruik van “ons high-tech paradepaardje”. Efficiënt én effectief. Van den Dries: “De leverancier zei: ‘Jullie maken zoveel uren met dat ding; andere klanten halen die in drie jaar nog niet.’ Ik denk dat het vernieuwend is hoe wij samenwerken, nog los van de techniek. Je bent een stuk bewuster bezig met je werk en plant veel beter.”

Pioniers

Toen Van den Dries en zijn collega's de stichting in het leven riepen, was het nog onzeker of ze subsidie zouden krijgen. “Maar we keken elkaar diep in de ogen en zeiden: ‘ja, we doen het’. Als pioniers. En vanuit een missie: onbereden teeltbedden van de grond krijgen in heel Nederland.” Ze willen andere ondernemers overtuigen van de techniek. Ze geven nu lezingen. En ze werken samen met allerlei partijen, zoals de WUR en de Dienst Landbouw Voorlichting. Ook de loonbedrijven kregen ze ‘mee’, door daar met z'n vieren aan te kloppen. “We zijn blij met hun flexibele opstelling”, benadrukt Van den Dries. “Normaal verhuren ze een man plus trekker plus werktuig. Het hele pakket. Wij hebben de trekker zelf. En ze begrepen ook dat we geen loonwerkers nodig hadden. ‘Jullie redden je wel’, zeiden ze, ‘hier heb je de machine.’”

Hogere opbrengst

Concrete resultaten hebben de vier nog niet geboekt, omdat ze pas één groeiseizoen bezig zijn. Maar Van den Dries heeft hoge verwachtingen. “Het kan gewoon niet anders of het wordt een succes. We geloven in de voordelen: duurzaam bodembeheer, minder bemesting en een hogere opbrengst met een betere kwaliteit. We verwachten 5% meer netto opbrengst van de gewassen. En wie weet wat de samenwerking ons nog meer biedt!”

Voor meer informatie: www.futurefarming.nl

Samen schimmel te lijf

Botrytis is een groot probleem voor de tuinbouw. De schimmelziekte kost de sector jaarlijks miljoenen euro's. Aangetaste bloemen sterven in snel tempo af. Een grote kostenpost. Voor de hele keten. Want in welke schakel begon de aantasting? Genoeg reden om gezamenlijk duurzame oplossingen te vinden voor botrytis.

“Het kan zomaar de kop opsteken”, vertelt gerbera-teler Mathieu van Holstein. “Zo is het al tijden rustig en dan hebben opeens al je collega's er last van. Heel vreemd.” Van Holstein heeft samen met zijn drie broers een bloeiende kwekerij in gerbera's en potanthuriums. Hoeveel de schimmelziekte hem jaarlijks kost, weet hij niet exact. Maar het gaat om een substantieel bedrag.

Scheve blikken

“Ook weet ik dat elk voorval veel energie kost. Letterlijk, want we proberen zoveel mogelijk energie te besparen. Toch moeten we behoorlijk stoken in de kassen,” zegt hij. Dat stoken gebeurt om de botrytis of ‘grauwe schimmel’ buiten de deur te houden. Een belangrijke factor bij het ontstaan is namelijk een hoge luchtvochtigheid. Staan planten en bloemen in een te vochtige omgeving, dan kan de schimmel razendsnel om zich heen grijpen. “Het ‘droog houden’ van de kas voorkomt vaak aantasting. Maar tegelijkertijd is die piek in energieverbruik natuurlijk verre van duurzaam.”

Botrytis is een zaak van de hele keten. Veredeling, telen, vervoer of distributie; het kan zich in elke schakel manifesteren. Bij vervoer bijvoorbeeld. Tijdens het overplaatsen van pallets bloemen van kas naar gekoelde vrachtwagen kan er condens ontstaan; een goede voedingsbodem voor de schimmel. De vraag is dan altijd, bij wie begon het? “Met als gevolg scheve blikken. Je krijgt vaak verwijten over en weer.”

Flinke stap

De ondernemers besloten ketenbreed de koppen bij elkaar te steken. Dat resulteerde al snel in een onderzoeksnetwerk; zowel LNV als de gerenommeerde onderzoeksinstituten sloten zich bij dit initiatief aan. De hele keten zoekt zo naar duurzame middelen om de schimmel onder de duim te houden. Op dit moment is de verkennende fase net afgerond. Deelnemers hebben aan elkaar gesnuffeld, doelstelling en mogelijke oplossingen zijn in kaart gebracht.

“We zijn goed op weg”, zegt Van Holstein. “Iedereen weet wat hem te doen staat. De lijnen zijn helder. Nu rollen we het project verder uit. De grootste winst is dat we het allemaal eens zijn met elkaar. Alle schakels binnen de keten zitten op één lijn. Dat is een pré om nu ook concrete oplossingen te vinden.”

Sámen

Het project loopt nog drie jaar door. In die periode hopen tuinders, veiledelaars, veredelaars en handelaren de juiste duurzame bestrijdings- en preventiemiddelen te vinden. “Op dit moment denken we bijvoorbeeld aan innovatieve signaleringssystemen. ICT-toepassingen die ‘aanslaan’ op het moment dat de omstandigheden in ruimtes de groei van de schimmel bevorderen. Zodat we tijdig kunnen ingrijpen en weten waar het in de keten fout dreigt te gaan. We hebben elkaar dus nodig en dat besef is er!”

Voor meer informatie: mathieu@holsteinflowers.nl

“Water kent geen grenzen”

Koppelen. Dat is wat het netwerk voor ‘watervraagstukken’ sinds de oprichting in 2005 doet. Koppelen tussen alfa en bèta, tussen theorie en praktijk, tussen wijd uiteenlopende bedrijfstakken en sectoren. Een gesprek met Bert Satijn, programmadirecteur van de stichting Leven met Water. “Zolang we recht op ons doel af gaan, kan het allemaal. Dát is onze kracht. Vanuit de diversiteit vóóruit.”

Het probleem is bekend. De waterspiegel stijgt. Het klimaat verandert. Winters worden natter, de zomers droger. Aan waterschappen en andere overheden de uitdaging het landschap voor te bereiden op de veranderingen in het waterpeil. Leven met Water probeert binnen een uitgebreid netwerk van bedrijfsleven, overheden, waterschappen, adviesbureaus en wetenschappelijke instituten het water in goede banen te leiden.

“Wij zijn netwerkmakers”, verklaart Satijn. “Bij elk project koppelen we de meest uiteenlopende partijen aan elkaar. Dat is geen doel op zich, maar onze ervaring leert dat een grotere diversiteit projecten kracht geeft! We kijken dus niet naar muurtjes of grenzen. Want dat doet water ook niet. Zolang partijen elkaar maar versterken en samen bouwen.”

Nieuw evenwicht

Voorbeeld: het project ‘Waterberging’ in een nieuwbouwwijk in de Haarlemmermeer. “Daar zijn we met adviesbureaus, water- en hoogheemraadschappen, projectontwikkelaars en gemeenten aan de slag gegaan met de vraag: ‘Hoe zorgen we dat mensen in de winter de voeten droog houden en ‘s zomers uit een voorraad water kunnen putten?’” Dat resulteert in een ambitieus project waarin water tijdens de steeds frequentere natte winters wordt opgeslagen in een ondergrondse ‘waterberging’. “Zo kunnen we het water tijdens droge zomers omhoog pompen. Daarmee spelen we in op de veranderende situatie,” zegt Satijn enthousiast. Om een daadkrachtig netwerk voor een project als de waterberging te realiseren, is het volgens Satijn een kwestie van grenzen stellen én die ook durven te verleggen. “Natuurlijk opereren partijen vanuit eigenbelang. Het waterschap kijkt met een heel andere bril naar dit project als de ontwikkelaars en de ‘bouwers’. Ik noem dat niet een botsing, maar een zoektocht naar een nieuw evenwicht.”

Kennisteam

De grootste kracht van Leven met Water vindt hij dan ook het tot een eenheid smeden van een ‘kennisteam’. Een kwestie van ervaring en gevoel. “We zijn als ‘netwerkleider’ redelijk door de wol geverfd. We hebben de contacten en weten wie betrouwbare partners zijn. Tegelijkertijd hebben we de diplomatieke voelspriet ontwikkeld om partijen niet tegen de haren in te strijken. Bovendien: we zitten meestal voor 40-50% in een project en hebben dus wat te vertellen.”

Maar dat alleen is geen garantie voor succes. De juiste mentaliteit is ook belangrijk. “Het komt tóch neer op de wil van bouwers, overheden of universiteiten om net dat stapje extra te doen om een project te laten slagen. Want er komen altijd tegenslagen, en dan is het belangrijk met mensen samen te werken die dóór willen.”

Wat zou Satijn LNV adviseren op het gebied van netwerken? “Laat ik allereerst zeggen dat wij nog wel wat kunnen leren van de agrarische sectoren. Die zijn toch heel oplossingsgericht bezig in verschillende projecten. Prima. Wat denk ik beter kan, is het spotten van kansen. Daar zijn wijzelf constant mee bezig. We pluizen onderzoeksliteratuur na, zowel in alfa als bèta wetenschappen. Zo vinden we oplossingen en toepassingen. We gaan er dus zélf achteraan. Misschien is dat een les.”

Voor meer informatie: www.levenmetwater.nl

Korte berichten

AKK-ervaringen op CD-ROM

Er is een CD-ROM gemaakt met een overzicht van AKK- projecten en -ervaringen. Deze is op 5 december tijdens de afsluitende LNV-bijeenkomst aan DG mevrouw R.M. Bergkamp overhandigd. LNV lanceerde in 2002 samen met V&W het co-innovatieprogramma Duurzame Agro Food Ketens (DAF). Het programma is inmiddels afgerond. Via het programma zijn 32 innovatieve ketenprojecten uitgevoerd door bedrijven en kennisinstellingen met begeleiding van AKK. Het bijzondere: innovaties komen hierin tot stand binnen een keten. Dus niet binnen één bedrijf. Belangrijke thema's in het programma waren: transportbesparing, energie efficiency in ketens, duurzame productie en consumptie, derving en nieuwe ketens. Een aantal projecten uit het programma won gerenommeerde prijzen als de Food Valley Award, Hortifair Innovation Prijs, Tuinbouw Ondernemers Prijs.

De CD-ROM is verkrijgbaar bij LNV bij: a.p.luijkx-visser@minlnv.nl

In het InnovatieBeraad werken de drie directies Industrie & Handel, Landbouw en Kennis nauw samen. Elke maand presenteren ze op deze plek de meest actuele ontwikkelingen.

LNV in bedrijf

Directie Kennis in bedrijf

Evaluatie wijzigingen landbouwkundig onderzoek

De Tweede Kamer besloot in 1997 de versnipperde landbouwkundige onderzoekinstellingen samen te voegen. Een grote ommezwaai. Vorig jaar werd deze door Berenschot geëvalueerd. Het rapport concludeert dat de wijzigingen het onderzoeksveld veel goeds hebben gebracht. Zo is de bruikbaarheid van het landbouwkundig onderzoek toegenomen. Bovendien leidde de introductie van vraagfinanciering tot een sterkere vraaggerichtheid van de DLO-instituten. Ook de kennisuitwisseling tussen toegepast en fundamenteel onderzoek is versterkt. Door de sterkere vraagsturing ligt de focus sterker op de expertisevelden. De middelen zijn door onderzoekinstellingen efficiënter ingezet. Wel constateert Berenschot een spanning tussen de vraagsturing door LNV en de stimulering van publiekprivate samenwerking, die ook om financiële middelen vraagt.

Directie Industrie & Handel in bedrijf

Met energie verdienen? Winst met ketenaanpak!

Als ondernemers in de agroketen beter samenwerken, besparen ze fors op energie. Dat is het uitgangspunt van het programma Duurzame Ketens en Energiebesparing (DKE) dat SenterNovem en Stichting Agro Keten Kennis (AKK) in opdracht van het ministerie van LNV uitvoeren. Het programma DKE is eind 2002 gestart. DKE is een nieuwe manier om energie te besparen binnen de Meerjarenaafspraken energie-efficiency (MJA). Deze maakte de overheid met bedrijfstakingen uit de voedings- en genotsmiddelenindustrie. Het gaat om energie-efficiency buiten het eigen productieproces. Het programma wil ondernemers binnen de keten laten samenwerken om zo

energie te besparen. Dit leverde vijf innovatieve pilot-projecten op. De projecten hadden verrassende neven-effecten. Samenwerkende ondernemers hadden minder kosten, leverden betere kwaliteit en zetten zelfs compleet nieuwe productielijnen op! Dit voorjaar startte de nieuwe ronde van DKE. Bedrijven kunnen nieuwe projecten indienen en daarbij voortborduren op de kennis die er al is. Heeft u een nieuw, innovatief idee op het gebied van ketensamenwerking en energiebesparing? Neem contact op met SenterNovem contactpersoon is Hanneke op den Brouw:

h.op.den.brouw@senternovem.nl

Directie Landbouw in bedrijf

Speerpunten in stelling

De speerpunten die de tuinbouwsector in 2005 aan minister Veerman en Brinkhorst overhandigde, naderen voltooiing. In deze innovatieagenda stonden een aantal terreinen waar veel innovatieve winst te boeken is. Zo is ook in de toekomst de tuinbouw sterk. Voor het speerpunt Topinstituut Groene Genetica is bijvoorbeeld in 2006 een bijdrage uit FES binnengehaald. In november is een eerste concept geproduceerd van een innovatieprogramma 'Intelligente teelt in intelligente ketens'. Tuinbouw wil dit programma begin 2007 afronden en aanbieden aan LNV/EZ. LNV en EZ helpen de komende maanden de puntjes op de 'i' te zetten. Zo kijken de partijen waaruit de overheidsinzet moet bestaan. Op die manier kunnen EZ en LNV de speerpunten krachtig ondersteunen. ■

Toezending, opmerkingen of vragen

Dit is een nieuwsbrief van het ministerie van LNV. U kunt zich op deze nieuwsbrief abonneren door uw naam, functie, organisatie(-onderdeel), e-mail adres en postadres door te geven aan de Service Unit Innovatie: C.J.A.van.Zundert@minlnv.nl. Ook voor vragen of opmerkingen over deze nieuwsbrief kunt u dit e-mailadres gebruiken. Of bel naar de Service Unit Innovatie tel. 070 - 378 48 47. Voor alle overige innovatievragen: innovatieunit@minlnv.nl.

Archief op Internet

U kunt oudere nummers van deze nieuwsbrief lezen op de website van het Ministerie van LNV: www.minlnv.nl (rubriek publicaties/periodieken).

landbouw, natuur en
voedselkwaliteit

Colofon

Hoofdredactie:
Aad van Winden, LNV
Productie en realisatie:
Communicatiebureau Textuur, Tilburg
Vormgeving:
Jaywalkers, Tilburg
Drukwerk:
Drukkerij Groels BV
Redactie-adres:
Nieuwsbrief Ondernemen in innovatie
T.a.v. Corrie van Zundert (coördinatie)
Postbus 20401, 2500 EK Den Haag
Tel. 070 - 378 48 47